

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36 számmal.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyenként 3, félre 6 pfr. külföldre évenyenként 4 pfr.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vásárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pfr bérletdíj és minden nagyhírből egy sor után számítható 4 pfr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előzetes, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

PÁLYADIJAZÁS.

A m. gróf Lázár Kálmán ur által a K. Közlöny idei 56-dik számában feltett tíz arany pályadíjra beküldött következő beszélek adtak át alólírott bíráló választmánynak:

1. „Történelmi beszély Mátyás korából“ jelígeje: Én megtanultam, hogy a melyekben vagyok, azokkal megelégedjem. Biblia.

2. „Az utolsó kurucz“ jelige: „Népem, te valál közsálm, melyről én sas felrepültem“ Ossian.

3. „Ördög Balázs“ jelige: Quod metuit, auget, qui scelus scelere obruit.“ Seneca.

4. „Saphira“ jelige: Saphira dic Saphir nomine digna fuit. Felső-szilvási sirirat.

Fennírt beszélek bírálat alá vétetvén, általános szavazatunkkal az inkább kis regénynek nevezhető „Saphira“-nak, ítéltetett oda a pályadíj; mire a jelíges levelek felbontatván, **HALMAGYISÁNDOR** neve tűnt fel.

Az érdemes pályakoszorúzott írónak midőn irodalmunk nevében köszönetet mondunk, hogy műve által, a mint e lapokban látható lesz, nem a jutalom, hanem az ügy iránti lelkesedését tüntette ki, egyszersmind felszólítjuk, hogy Dózsa Dánieltől a 10 arany pályadíjt átvegye, hova azt a pályadíjazó nemes gróf már eleve letette volt.

Kelt Kolozsvárott, 1857. július.

GYERGYAI FERENCZ, m. k.
KRIZA JÁNOS, m. k.
DÓZSA DÁNIEL, m. k.

POLITIKAI SZEMLE.

Kolozsvárt, jul. 13-kán.

(r) A béke soha sem szokott oly békés természetű lenni, hogy ne történnének jelenetek, a melyek bizonyosságot tesznek az államok életében uralkodó szakadatlan mozgásról, s újjal mutatják mintegy a jövő politikai képződések. Európa jelenleg oly nyugalomnak örvend, milyent csak kívánhatnak a magasabb körök; a minap még véres háborút folytatott hatalmak egymás közt kiengesztelődve látszanak lenni; — orosz hercegek jelennek meg nyugaton, s szemléltetik békés díszmenetekben azon seregeket és hajóhadakat, a melyek ellen még kevés évek előtt ellenséges ágyukat döröglettek, s az uralkodók barátságos ösz-

széjövetele iránti hírek is folyvást szárnyalnak s fentartják magokat. Mindazon kérdések, melyek az egyezség megháborítását okozhaták, megoldva látszanak, s még azon ügy is, a melyben egy mélyre ható érdekelmi meghasonlás tűnt fel az európai hatalmak között, a dunai fejedelemségek ügye, szemlátomást közeledik megoldása felé. Amde a világ azért még sem állapodik meg, s az Ásiában feltűnő események azok, a melyek bármily különbözők legyenek is magokban, s egymástól bármily távolra eső színhelyeken merüljenek is föl, a magok összességében mégis oly egybefüggő jelentőséget nyernek, a melynek az európai hatalmak belső és külső viszonyaira visszahatást kell gyakorolnia.

Mialatt az angol flotta mind várja Canton előtt az erősítéseket, hogy Jeh-vel s a mennyei birodalom kormányával, — a mely 15 évi hallgatás után, mint látszik, az angol ágyuk hathatós erejéről elfelejtkezett, — elhatározó szót váltson: Asia két más pontjáról oly tudósítások érkeznek, a melyek Angliára nézve nem csekélyebb fontosságúak. Egyfelől a benszülött indus ezredék fellázadása, s másfelől Mehemed Jusuf kán afgan hercegeknek a persa minister parancsára történt lefejeztetése oly tények, a melyek gyökerén támadják meg az angolok Azsiában állását, mely viszont Angliának általános és külön európai állására eldöntő jelentőségű. Ama lázadás, az európaiaknak Indiában számgyengesége mellett, az angol hatalom egész alapját ottan aláásással fenyegeti, s még annak kétségtelen elnyomtatása után is hasonló lázadások magvait hagyhatja hátra; az afgani fejedelem lefejezése pedig, s Herat kiürítésének még mostanig meg nem történte nyilvános megszegése a nem rég kötött békeszerződésnek, s ezt hitvány papírként tünteti föl, — annál jelentősebb tény, minél kevésbé képes Angolhon e pillanatban, saját tekintélyéhez méltóan fenytetni meg ezért a hitsező perzsát.

Merészség látszik talán föllenni, hogy összefüggés létezik a chinai viszály, s az indiai lázadások közt, s hogy Oroszország titkos keze dolgozék mindkettő alatt. De annyi bizonyos, hogy ez eseményeken Pétervárot éppen nem szomorkodnak, s nem mulasztják el azokból lehető legnagyobb hasznót huzni. A mi azonban Persiát nézi, ez államnak bel és kül állapota sokkal ismeretesebb, mint hogy kétféle lehetne, mikép az Anglia ellen irányzott törekvéseket Teheránban orosz befolyás sugálja, csak a napokban említék azt is a lapok, hogy a kaukassusi orosz főkörmányzó, Bariatinszky herceg, fényes kísérettel vonult be Teheránba, s mindenütt nagy kitüntetéssel lön fogadva.

Anglia jelen válságos helyzetének egyik főoka kétségkívül annak continentialis fogalmak szerint hiányos katonai szer-

vezetében fekszik. Amde nem veszik észre azon szoros összefüggést, mely Angliának e hiányos katonai szerkezete s szabad alkotmányos intézményei közt létezik. Anglia igen is szorosán ragaszkodik belhoni szabadságához, s ösztönszerűleg átlátja, miképp e bel-szabadsága egy özszeirt, a többi néptől elkülönített, saját törvények alá vetett, s egy főbb akaratnak feltételül és vakon engedelmeskedő hadsereg által igen is fenyegetve lenne, s ez okból mind e napiglan nem tudta magát elhatározni a szárazföldi katonai rendszernek elfogadására. Ily erős ellen-szenvet érezvén magában az angol nemzet az önkényű rendszerek iránt, nem képes hódítvá lenni oly értelemben, mint voltak a rómaiak, vagy újabb időkben is olykor a francziák. Az angol nemzet valahová csak uralkodva vagy gyarmatosítva elhatott, oda vitte magával polgári szabadságát is, és ha e szabadság az ő uralma ellen fordult, inkább lemondott ez utóbbról, hogy sem egy hódító nemzet intézményeire vagy katonai szerkezetére ment volna által. Ez átmenetel valóban roppant belküzdelmébe is kerülne Angliának, a melyben egész Ó-Anglia szükségképen el fogna enyészni.

Jelen válságos helyzetében Angliának választania kell e kettő közül: vagy egész katonai szerkezetét meg kell változtatnia, vagy készen kell lennie oly tartományok elvesztésére, a melyek Angliának, mai állásához képest, csaknem nélkülözhetlenek látszanak. Azon szükségességnél fogva tehát, hogy ázsiai birtokait megtarthassa, s a maga tekintélyét Azsiában megvéddesse, mind inkább-inkább kényszerülhet oly rendszabályokhoz nyulni, a melyek sem történelmi múltjával, sem szabad intézményeivel egybe nem férnek.

Ily változások azonban egy oly conservatív természetű nemzetnél nem a pillanat műve. A jelen eseményeknek egy hatása csakugyan ki fog tetszeni nem sokára: az, hogy a Franciaországai szövetség bece Angliában emelkedni fog, s Napoleonnak az angol politikávali közreműködését keleten az angol kormány drága áron is kész lesz megvásárolni. Más felől abban sem lehet kételkedni, hogy a francia császárnak is lesznek okai az angol szövetség pártolására. Franciaország semmit sem nyerhet az által, ha az angol nemzetnek asiai uralma rendülést vagy megbukást szenved; az Angliávali szövetekezéstől pedig nem kevés nyeresémet várhat.

ÉRTESÍTÉS ÉS FELHÍVÁS.

Az erdélyi gazdasági-egyesület a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közös megegyezés útján elhatározza, hogy a f. é. novemb. hó folytán tartandó gyűlés

MUTATVÁNY

Dózsa D.

„ZANDIRHAM“

ezimű székely eposzból.

KILENCZEDIK KÖLTEMÉNY.

ÖRLECZ VÁRA

NEGYEDIK ÉNEK.

(Folytatás.)

Dengesich Átelközbe betörvén
S Moesia tájait is pusztítván,
Számítalan hocmisi goth s más népfaj
Csatlakozott a hunok hőséhez,
S kedveze nekik most a szerencse,
Nagy táborot vont Dengesich össze,
Melylyel a római legiok ellen
Hős diadalmat nyert a csatákon.
Elragadá a szerencsés kezdet
A fiatal hős, s bizakodottan
Követeket küldött Arslánhoz
Róma hatalmas császárához,
Kereskedelmi igényt sürgetve,
Népének keleten, s a Dunának
Partja körül önjógu uralmat.
Sőt a szerencse tovább ragadá őt:
Évi adót is kére Rómától.
Felbőszült kelet ura e hirre,
És Anagastus nagy haderővel
S pénzzel lön ellátva Byzánzból.
Véres harc folyt a Duna mentén,
Mindenütt Dengesich érczkara győzött.

Anagastus tajtékzó dühében
Harczra dühöngőbb harcot kezdett,
Győznie nem lehetett csatáit.
Az egyenes hant nem fegyverrel,
Árúlással szokták letiporni!
Egy Kélhal nevi hant felbérlett,
Ki a hunok közt küzdő goth s más
Páztornépeket fellázítván,
Forrongást keltett a seregben.
Kapván a zavaron Anagastus,
Megrohaná a viszongó tábor,
Dengesichet vérharczban elejté
S elküldé koponyáját Leóhoz.

Igy tört meg a hunok birodalma!
A maradék népet Csaba gyorsan
Rendbeszedé s viharos harcok közt
Átvágott vele Honoriuszhoz,
Éveken át a görög császárnál
Éle Honorius hős unokája,
Mig erejét kiújlván népe,
Rendbeszedé ismét Csaba őket
És egy évi vihar telt után,
Vad népekkel harcokat állva
Scythia ösföldjére belépett.
Tárt karral fogadá az elagott
Bendegucz vándorló unokáját.
Századok tüntek azóta, felettünk
Összezsapott a távolság habja,
S eltemeté hírünket egymástól.
Messze vonult hős vérokoninknak
Hírét sem hallhattuk azóta.

Kik a hunok közül hátramaradtak,
Anagastus dühé gyilkoltatta.
Némelyek rabszolgákká lettek,
Mig Emendzur és Uzindurnak
Hős vezetése alatt nehány ezren,
Járatlan béczekre vonultak.

Anagastusnak vérbe dühöngő
Hadaitól Irnák sem volt ment

S Moesia és Kis-Scythia földje
Vérharcok színtérévé vált.
Töredék-nép egy óriás ellen
Nem kísérthete védőharczot.
Mást gondolt Irnák s a hunoknak
Minden nepeit összehivatván,
Emberről nem járt hegyekén át,
Jött eme béczek védhelyére —
Mekkora vala a vándorlóknak
Öröme, a midőn Emendzurral
S megmenekült népével e béczek
Völgyei közt egymásra lelének?!
Szép erő együlé itt a hunokból,
Melyet a kedvező helység védett.
Vérre emelve Atilla szülőltjét,
Őt fejedelmeknek vallották,
Főlemelék ama hat kövértet,
Melyre a törvény szent szava mészve.
Feloszták tribusokra a népet.
Igy alakult meg a Székely ország.
Századokon át csak a vadászat
És a barommivelés tartá fenn
Ezt a világtól elzárt népet,
Senki se tudta hová lett Irnák?
Minket a nap ura itt megtartott,
Végig néztük Róma bukását,
Gépida, goth és dák oda lettek,
Mi e vadonban századok óta,
Béke, vihar közt még mind élünk.
Váratok építünk hegyeinkre,
Barmaink elszaporodva legelnek,
Járja ekénk a nemes föld keblét,
Jóléltel ad a nép szorgalma.
Szépen zengő anyanyelvünket
Elltanulak már több szomszédink,
A kikkel csere-kalmárságot
Folytatunk had nem járta időkben.
Egy szelid édes nemzeti álom
Száll az atyákról az unokákra.
Mondják: hogy Csaba hős unokái,

Felszaporodtak erős hatalommá,
S Atilla országára sovárgnak.
Megadod, oh napok Istene! érnünk
Azt az évezredek óráit, melyben
Testvérink kebelünkbe borulnak,
S mi kirohanva a hét erdőkből
Szélben lobogó zászlóinkkal,
Szaguldva a Tisza, a Duna ténén,
Buzogányunkkal szétzörögjük
Szenvedő testvérink rablancját,
Kik a rabigában ránk várnak. . . ?
Gyözve kiáltjuk-e majd a világnak:
Im Európa! a hun feltámadt?
Igy zengé Atadul az elődek
Napjait és birodalmuk buktát.
A Fekete víté arczai égtek,
Sas szemem villámfény lángolt,
Nagy föltétek fellege úszott
Széles homloka domborulatján,
Végre ekkint szolt lágyult hangon:
„Lelkem egészen meg van hatva,
Kardok s hárfák kedves népe!
Köztetek érzett örömem által!
Hogy ha nem nézne reám egy óra,
Melyre öröm-könyöm árját tartom,
Érezem, kész volnék könyezni!“

A KOLOZSMONOSTORI APÁTSÁG negyven falvairól.

(Folytatás.)

N á d a s d.

Mai neve Magyar-Nádas. A Topa határán
eredő Nádas patakától, vagy ez annak kölcsö-
nözte nevét. Mint Szentpálon felül délre azon

és terménykiállítást a gazdasági ipar készítményeinek is megnyissák.

E kiállítás f. évi november 12-kén d. e. 10 órakor fog megnyitni, s tart folytatódólagosan 13, 14, 15 és 16-kán naponként reggeli 9 órától d. u. 4 óráig.

A kiállításnak következő 3 osztálya lesz:

I. Szántóföldi, réti, kerti és erdőségi termények.

II. Gazdasági ipar-termékek.

III. A gazdasággal közelebb vagy távolabb összefüggésben álló ipar-készítmények.

Ez osztályok még következő alosztályokra ágaznak:

I. A termény-osztály.

1) Fű, lóher és más takarmányfélék magvai és magok a takarmány-növények szárított állapotban.

2) Gumós és gyökernövények, magvakban vagy gyökökben, mint burgonya, répak sat.

3) Kalászos, hüvelyes növények és más gabonafélék, mint búza, rozs, árpa, borsó, törökbuza, haricskasat.

4) Olajnövények: mint repce, gomborka, mák, napraforgó, lenmag, bicz, sat.

5) Fönni való rostos növények: kender, len szálakban, és szárítva.

6) Festő növények, mint búzér, csülleng, alkeremes, fekete gyopár, leányson, sat. a milyen hazánkban sok van, s a nép által használtatik.

7) Fűszer és gyári növények, mint komló, dohány, ánizs, kapor sat.

8) Asztali gyümölcsök, mint alma, körte, szőlő sat.

9) Az erdőségi termékek, u. m. erdei fák magvai, csemetéi, különböző koru épület és butorok átmetszvényei, cserháj, gubics, hárszálak, nád és kaka, gyep-tőzeg, szurok sat.

II. A gazdasági ipar termékei:

1) Eltartható hús és zöltség;

2) Örlmények, kenyér, kétszersült, keményítő.

3) Bor, ser és szesz italok.

4) Olajok, növényi és állati szappanok, gyertya.

5) Sajtok, turó, vaj.

6) Szárított és befőzött gyümölcsök.

7) Selyem, gubókban és lematollálva, méz és viasz természetes és tisztított állapotban, gyapjú.

8) Répaczukor.

III. A gazdasághoz közelebb álló ipar készítményei.

Ide tartozik általában minden oly készítmény, amely a gazdasággal, mint segédeszköz, szorosabban összefügg; s amelyekre nézt hazai iparunk némi önállóságot képes felmutatni; nevezetesen.

1) Gazdasági eszközök, gépek, mint bérezesekerek, ekék, boronák, kapák, kaszák, oltó kések, sat.

2) Deszka, donga, zsendely, lécz, szőlőkaró, gerenda, szelvények (furniere) sat.

3) Téglák, cserép, mész sat.

4) Hordó, cseber, gyékény, szalmaszövetek, sat.

5) Nyeregszerszám, ostor, hám, járom, s a kötélverés czikkei.

6) A timár és szűcs mesterség készítményei, mint különbözőleg kikészített marha-, bárány-, kecske-, juh-sat. bőrok.

7) Cserép-, üveg-, bádóg-, réz és vasedények;

8) A nép öltözködéhez tartozó kender és szőrszövetek, gubák, szűrők, sat.

Általános határozatok:

A beküldés és visszaszállítás a kiállító költségén történik.

A beküldendő czikkek felől legfeljebb f. évi október 1-ő napjáig jelentés teendő „az erdélyi gazdasági egyesület és kereskedelmi kamara vegyes bizottságának Kolozsvárra”, s e bejelentéssel az alább említendő nyilatkozat rovatai is betöltve visszaküldendő. Általában minden szó- vagy írásbeli tudakozás e bizottsághoz intézendő.

A kiállításra szánt tárgyaknak legfeljebb október 29-éig a fennebb címzett bizottsághoz intézve a kiállítási épületben (a városi táncsterem) kell lenniök, a hol november 20-áig maradhatnak, de ez időn túl el kell szállíttatniok.

A kiállítást egy vegyes bizottság rendezi, amely a tárgyak megítéléséhez annyi szakértőt kér fel, s annyi osztályra osztja fel, a hányra szükség lesz.

A kiállított tárgyak jelesbjei kétféle jutalomban részesülnek: érmekben és dícsérő megemlékezésben, még pedig minden osztályra nézt megfelelő arányban.

Miután a jutalmak odaítélésénél nem csak a kiváló jóság, de a czikkek jutányossága is határoz, minden kiállító kéri a szükséges árfeladást ehhez képest tenni meg.

E mellett szükséges, hogy minden tárgyból annyi és oly alakban küldessék be, hogy ennek minőségéről helyes ítéletet lehessen hozni. Ezért a gabona-nemekből legalább 10 kupát, az olajnövényekből legalább 5 fon kell beküldeni. A borokból legalább két palack küldendő, amely félkupát tartalmazzon, s amely a termés-hely és évszámáról szóló felirattal látandó el. A bedugáshoz új parafa dugasz használandó, s legmentesen leszurkolandó.

A bejelentésekkel küldendő nyilatkozatoknak magokban kell foglalni:

1) A kiállító nevét, foglalkozását és lakhelyét.

2) A kiállítandó tárgy megnevezését, mennyiségét mértékét darab, súly vagy ról számra.

3) Nagyobb tárgyaknál azok térfogatát bécsi lábokban és pedig úgy, hogy a kiállítandó tárgyról megjegyzendő mennyi helyet foglal el a talajon (földön v. padlózaton) asztalon vagy a falon és milyen magas.

4) Mi az értéke vagy eladási ára s eladó-e vagy nem? Az első esetben célszerű lesz megnevezni az eladással megbízott egyént.

Az 5-k rovatra részletes adatok jegyzendő a kiállított tárgy készítése, használata módja, különös sajátosságai és előnyei felől. Nevezetesen a gabona-nemeknél s gazdasági terményeknél bejelentendő a) melyik terjedésben természetik a beküldött czikk hold és mérő szerint; b) mely vetés forgásban vagy minő növény után természetik; c) mennyi vetőmag jó egy katastrális holdra; milyen a művelési mód; mennyibe kerül holdanként; mennyi a napszámber; mekkora egy évi átlagos termés; mennyi nyom a terményből egy mérő? d) hogy két természeté helyén s a legközelebbi piacon, a mely szintén megnevezendő.

Az itt elősorolt kérdések a borokra nézt is állanak csekély módosítással.

Az erdőségi terményeknél megjegyzendő az erdők állása, kezelése, a fa árai négyesűg öleken az erdőhöz közel eső piacokon.

Az iparczikkeknél e rovatba mennél részletesebb adatok jegyzendő a vállalat keletkezése, kiterjedése, felszerelése, e munkások száma és heti bére felől, valamint az évenként készített szokott czikkek mennyiségéről és keletéről.

Mint hogy a kiállítandó czikkek közt lesznek olyanok is, a melyek csekély értékűek fogva nem inéltők a visszaszállításra, az ilyenekről megjegyzendő, hogy a kiállító a bizottság rendelkezésére bocsátja-e vagy nem? Az első esetben az ilyen czikkek a kiállítási költségek fedezésére fognak fordíttatni.

A kiállítások korunk legnemesebb harczerét képezik, a melyen minden diadal a hazai ipar dicsőségének emelésére szolgál. E tér legalkalmasabb az önszeret megszerzésére, s ez által a meglévő erők fejlesztésére, míg másfelől feltüntetve a hiányokat, azok legezlszerűbb orvoslásához eszméket ad.

A gazdasági egyesület és kereskedelmi kamara azon meggyőződéstől vezetve határozta el a jelen kiállítás rendezését, hogy a t. iparos és gazdáközönség méltányolva a kiálkozó alkalmat, ahhoz a lehető legkiterjedtebb részvétellel fog járulni.

Kolozsvárra, jul. 10-kén 1857.

A rendező bizottság.

Gr. Lázár Miklós, s. k.

Elnök.

Nagy Ferencz s. k.

Az erd. gazd. egyesület titkára.

(Lakása b. farkas utca 54. szám.)

Gáman Zsigmond, s. k.

A keresk. és iparkamara titkára.

(Lakása b. monos. u. báró Apórház.)

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Göttinga, június 30-án 1857. A göttingai egyetemen eleitől fogva figyelem volt fordítva a szegényebb tanulók pártfogására, s így az általános műveltség előmozdítására. E figyelem szabadszátalokat és segélypénzeket (stipendia) hozott létre. Már 1765-kén 62 királyi és 78 másféle szabad asztal létezett. E mellett a kormány évenként 25 — 30 tallérjával 2500 tallér segélypénzt osztott ki. Valamely későbbi adat szerint az 1820-ik év körüli időből a szabad asztalok számát 216-ra, a segélypénzek öszvegét pedig 2810 tallérá olvasom emelkedettnek. A jelenidőből történelmi följegyzés nem áll rendelkezésünkre, csakis szóbeli adatra kell támaszkodnom, a mely hitelet érdemel, minthogy éppen e tárggyal foglalkozó egyéntől származik. Ezen értesítés szerint a szabad asztalok következőleg állanak: királyi van 50, tartományi 58, városi 20, családi 4. Mindezen szabad asztalok közül egynek megnyerhetéseért valamint a belföldi, úgy a külföldi is folyamodhatik, — szerintem különösen a királyi szabad asztal megnyerése felől minden ezt szükségelő, s ezért folyamodó idegen bizonyos lehet, annival inkább, mivel az egyetemeknek újabb időbeni hirtelen emelkedése és bukása után a külföldi valamint mindenütt, úgy itt is örömmel fogadják; de azért is, mert a mint alább látni fogjuk, ez egyetemnek fényes múltja

vonalban eső helységet, adomány vagy szerzemény útján bírta az apátság. A secularisatioig lefolyt öt század közül az utolsó u. m. a XVI-dik században bírhatta; mert azeleőt a róla nevezett Nádasdy vagy Nádasdyak birtoka és ősi széke volt. 1360-ban az apátság Egeres, Bogártelke, Monostor és Jegenye határai kijáratására határozottak (commetanei) a vidékből Szent-Márton, Macskásról Both Jakabot, Szomordokról Szomordoky Lászlót és Nádasról Nádasdy Lőrinczet azon falvak akkori birtokosait nyerte és névszerint Jegenye határát járatta ki. 1410-ben dec. 9-kén Segesvárról „Militis Ladislai de Nádas, vice vajvoda Transsylvaniaensis“ kelt parancsa az erdélyi vajdának, mely szerint az erdélyi püspököt Upor Istvánt, Kóródon (Korogy) három darab földnek (Kóródon negyedrészre) és egy darab erdőnek a méray határ körül, melyeket a néhai Mérai Bálint nemes leányai: Margit, Ilona és Kata 251 frtért (harminczkét garasával számítván) adtak el, birtokába beigtattatni parancsolván, a beigtatás a kiirt (?) évi augusztus 11-kén végre ment. Senki ellentmondó nem jelentkezvén. Tudván azt, hogy latin szerkeztű okiratainkban a középkorban miles szóval vezetéket nevet fejezték ki, itt valamint máshol is, ha e miles szót vitéz névre fordítjuk, kész az értelmezés: Miles Ladislaus de Nádas = Nádas Vitéz László. Zsigmond király alatt általában Nádas Mihályt mint vajdát; 1415-ben névszerint Nádas Lászlót mint alvajdát olvasunk. Birták ezek szerint Nádas a Nádas előnevű Vitéz-fiak. Mai birtokosai, mint Vitéz Krisztina, Szucsáky Péterné leány-utódai bírák.

Nagy-Benye.

Kis-Benye.

Nyomozzuk a kútfőket és idői rendet követve azok keletkezésére nézve, nevezzük is meg, melyekben Benye nevezet mint faluét vagy falukét olvasunk. 1778 után irt és kelt „Juris et usus demonstratio“ sat. (L. fennebb a kútfők közt) 9-dik lap dől betűkkel a 4-dik sorban: „Nagy et Kis Bene.“ 1784-ben Both Józseftől „Nagy-Benye, Kis-Benye“ 1841-ben a „Vándorlások“ sat. t. cz. írójától tudjuk: „Tiborezt régen „Tibureztelkének, s még régebben Benye-nek hívták. Egy 1383-beli levél kivonatában... olvasom: possessio Benye alias Tibureztelke... Tiburezt tehát... az 1296-ki apátsági falvak közt említett (vajha említett legyen) két Benye-nek egyike.“ Az első

kútfő, mely a fiskus, a szász papok dézmáit követelvén a productionale forum előtt, Nagy és Kis-Bene falvakat Segesvárszékre Both József, a sorozat rendjéből itélve, a Kikiellen víze mellé helyezi, a „Vándorlások“ t. cz. írója ezeztől eltérve Tiburezt-Tibureztelke nevezet alatt éppen Kolozsvármegyébe keblezi „két Benye-nek egyikét“, írván: az 1296-ban kelt okiratban ez (egy) az apátsági falvak közt említett. Összehasonlítva az első és második összehangzó állítást a harmadik, ezeztől eltérő állítással, mi a fiskus által, mint írja, B. alatt felterjesztett conventi 1263 és 1324 évekről szóló átiratok nyomán hiszszük:

Nagy- és Kis-Bene, Nagy-Szőllös, Pród, Nagy-Holdvilág, Dános, Szent-László 1771 — ma is: Szász-Szent-László. Apathovazak a fiskus okiratában „Apáthausa“, nunc Trapold.“

2. Szász-Ketellő. A fiskus okiratában „duo Szász (a „Ketellő“ kimaradva) unum cum Ecclesia alterum sine „Ecclesia, nunc Segesd.“ Segesvárszékre, a milkoviai dioecesisben.

Baromlak.

Kapus, (ma: Nagy-Kapus) Medgyesszékre a fejevári dioecesisben fektettek és voltak keblezve. Nagy-Szőllös, Both Józsefnél Nagy-Zeleus. 1589. a fiskus az árendákat országsszerte összeírattván, kitetszik: hogy a szász földön a nagy-szőllősi egész dézmát a fejedelem Barcsai Boldizsárnak és Horváth Mihálynak hivatali szolgálatuk idejéig adományozta. 1680-ban Apati Mihály fejed. a nagy-szőllősi mindennemű és egész dézmát Barcsai Mihálynak és nejeének (Bánfi Kata) 400 aranyban beírja. 1778 után a fiskus visszaváltotta és korunkig vette.

Pród. Both József leltárában Braad. Proden — oláhul Brád. 1589 előtt fejedelmi adományban egy és fél quartat élete végeig Palatiz György, másik egy fél quartat egy évig, Gyamati Gerely nyerték.

Holdvilág. Both Józsefnél írva Nagh-Holdvilág. Határát a Küküllő-víze két részre hasítja. Az egész dézmát innen Bánfi Farkas nyeri fejed. adományul. 1657-ben nov. 1-jén II. Rákóczi Györgynek ország végzéséből beiratott, a két Cserjőddel (l. alább) együtt 24,000 tallérban.

Szent-László. Both József: Zent-Lazló.

Apathovazat. Mint helység aligha állott és létezett. A „Vándorlások“ t. cz. írója (?) jelére talán Both után feleljük,

felelhetjük: Apathava, Apáthauza; valódi Adathavasa értendő.

Mint írók, két Szász-Ketellőről a fiskus állítása: e két falu egygyé olvadt, és ma Segesd; talán Segesvárszékre nevet adott falu.

Baromlak. Both József: Baromlak. XXII. János pápa (1334-dik év) bullájában: Vurmlak.

Kapus. Both József: Kapos. XXII-dik János bullájában: Kops Minor.

Kapus és Baromlak az első eredeti állapítatás óta a kolozs-monostori apátság birtokai voltak. Tehát a kir. fundusból (kérdés: mikor?) kiszakaszta. Both Józseftől a k. m. zárdáról 1784-ben irt jegyzetekben olvasuk: „in districtibus Wyzzamus nobilis“ volt t. i. az apátságnak birtoka. Erre nézve szolgáltnak e rövid sorok commentar gyanánt. A koronai szász falvakról az eladományozott s ennél fogva már nemesi joggal bírt más szász falvakat a nobilis kifejezéssel különböztették meg akkor. Később az ily falvakat, ha a szászok vissza nem keríthették, későbbiek voltak magok közül inkább kikeblezni, csak hogy képzelt szűzességeket izolálva megtarthassák.

Felhozzuk Mária királynénak, Lajos király leányának, adománylevelét. Kelt Budán, 1383-ban, septemb. 15-kén. Ez által Omás szász falut (possessio) és Grosdorff, más néven Galusdorff, Graphyrdorff, Budinbach, Gripsbach oláh falvakat (villis olachalibus) erdélyi püspök Pheübel Vilmosnak és fi-s leány testvér rokonainak adományozza a királyné. Mely adományzásból bebizonyul: — így ir Szeredai Antal az erdélyi püspökök sorozatában 121-dik lap — miként a magyar királyok az Endre király szabadalma daczára, a szász földből jószágot idegeneknek jogszerűleg adományozhattak.

Teremi.

A Marus és Kikiellen (Küküllő) között Nagy-Teremi, Kis-Teremi nevezetű áll, tehát ma is mint hajdan két Teremi falvak. Miután az apátsági jószágok secularisaltattak, e falvakat is az apátság ekkor (1556.) vesztette el. Minthogy azon falvak, melyeket az apátság eredetileg nyert, valószínűleg csak is Monostor közelében fekhettek, a Két-Teremi is szerzeménye volt az apátságnak.

(Folytatjuk.)

van, s hol a multból fény sugárzik vissza, ott a haladási munka kettős lehet, kettősnek kell lennie. A szabad asztalok megadásában sem nemzetiségre, sem vallásra nincs tekintet; egyik mint a másik megnyerheti, az egyedüli cél lévén a szegényebb tanulók pártfogása, az általános művelődés terjesztése. — Ezeket kívül braunschweigi szabad asztal van 48, de a melyekből csupán a braunschweigi hercegségbeliek részesülnek. Tovább van még 2 családi. Az összes szabad asztalok száma e szerint a göttingai egyetemen teszem a jelenben 182-öt. Miért kevesebbet mint a multban? erre az okok előttem ismeretlenek. A segélypénzek ilyenképpen állanak: királyi van 60, osztályi 25 — 50 tallérjával félévenként, s kaphatja mindenkinek. A nyári szünet alatt megtakarított szabad asztali pénz is ki szokták osztani segélypénz gyanánt. Itt számot határozni nem lehet, minthogy az az illető körülményektől van feltételezve. Vannak még családi és egyházi segélypénzek is, de a melyeknek végére járni igen bajos lenne. Ez utolsóból van egy Magyarhonból, alapítva valamely Pozsonyból jött lutheranus tanuló számára, s így más vallású magyartól meg nem közelíthető, ellenében nem magyarok által tett segély-alapítványokkal. Hogy midőn pozsonyi lutheranus tanuló ez egyetemen, mások felett csakis ő nyerje meg e segélypénzt, annak van értelme, s még annak is, ha a megmaradt pénz tőkésítetik; de hogy ezen esetek nem léteben a magyar tanulóknak előny nem engedtetett, azt nem értem, s pedig ilyen szellemben tett alapítvány itt-ott a némethoni egyetemekenél több vagyon. Ily szűkebbül eljárás mindenesetre azon időben történt, midőn a magyar, általános névé, vallása mellett nem ismert második szentséget, nemzetiségében. A fennebb említett királyi szabad asztalt megnyerőni kívánók folyamodhatnak érte írásban, még mielőtt az egyetemre jönnének, vagy a hannoverai királyi miniszterium- és curatoriumhoz, vagy az itteni bizottmányhoz. (An die königl. Freitisch-Inspection zu Göttingen.) A folyamodvány beküldési ideje téli semesterre a megelőző július hava, nyári semesterre januarius. — Egyszerre csak egy semesterre szoktak szabad asztalt adni, de újbóli folyamodványra megint megnyerhetni, úgy hogy valamely tanuló 3 — 4 évig itt élvezheti. A folyamodványba pedig következő pontok foglaltassanak be.

1) A folyamodó vezetéke és keresztnéve, valamint kora is;

2) születés-helyének pontos feljegyzése;

3) atyjának polgáriállása és üzlete azon megjegyzéssel, hogy ez életben van-e még vagy nincs;

4) választott tanulmánya, (Studium);

5) Mikor gondolja az egyetemre jöhetni.

6) Hátározott alapokok, melyeknél fogva a nyilvános pártoltatásra szüksége van.

Ezen folyamodáshoz mellékeltesse:

a) Érettségi bizonyítvány.

b) Hivatalos bizonyítvány (Ein obrigkeitliches Zeugnis.) folyamodó vagyoni állásáról, melynek szerkesztésében következőkre kell figyelni:

1. Azon hatóság (Obrigkeit) készítse el, melynek törvényhatósága alatt a szülők, vagy honosak, vagy megtelepedvők, avagy a mely a folyamodó felett a főgymnokságot viszi.

2. Ezen szegénységi bizonyítványban pontosan jegeztessenek meg:

a) A tanuló neve és életkora.

b) A szülők vagy gyámok állása és lakása.

c) A gondozott, vagy gondozatlan testvérek száma, vagy azon megjegyzés, hogy ezek nincsenek.

d) Azon intézet, melyben a kérelmes tanult.

e) A szülők, vagy gyámok által adható pénz-mennyiség.

f) Azon ok, a miért több nem adható.

g) Mindazon nyilvános, vagy magán segélyek, melyeket kérelmes, vagy a jelenben kapott, vagy a jövőben várhat. Az ellenkező eset is jegyeztessék meg.

h) A tanuló, vagy szülőknek, vagy gyámoknak ezen nyilatkozatait az előjárás előtt történjenek, kézkidással — eskü helyett — erősíttessenek meg, s hogy ez így történt, a bizonyítványban legyen megjegyezve.

k) A kapott és kapható segélyek összege betűkkel leírva.

3) A bizonyítvány készíttessék a fennebbi renddel és betűk feltételével, hogy annál könnyebben átnézhető legyen. Alakja legyen nyílt és az illető hatóság névalírással és pecsétjével ellátva.

A tanuló, ki ezen bizonyítványt használni akarja, azon biztossággal írja ezt alá, miszerint az elkészítés napjától azon napig, melyen benyújtotta a bizonyítványt, a fennebb kimutatott segélyeken kívül semmi pártfogásra nem talált.

Ennyit láttam e tárgyban szükségesnek megírni, a többi az illető az egyetem törvényei közt, melyeket ő is megkap, megnézheti és hasznára fordíthatja. Azt azonban még meg kívánom említeni, miszerint e külsőségek senkit vissza ne ijesztenek, mert a tárgy rá érdemes, s osztán a külföldinél sokat is elnéznek. Természetesen mind a folyamodványnak, mind a szegénységi bizonyítványnak nyelve legyen német, s ha tán az érettségi bi-

zonyítvány magyarul lenne, jó lesz azt is vagy németül vagy latinul párba levenni.

Ily eljárás mellett folyamodhatni segélypénzért is, és pedig nemcsak külön, hanem ugyanazon időben és időre. Hová? A hannoverai kir. miniszteriumhoz és curatoriumhoz. Sőt a tandíj ideiglenes elhalasztását is megnyerheti a szegény tanuló, ezért azonban később is lehet folyamodni, s éppen ezért az eljárást helyben sem késő megtanulni. A folyamodványok eredményét maga idejében az egyetemenél megtudhatni.

NAGY LAJOS.

Marosvásárhely, (vége) Csak ezzel hiszszük tehát tartozásunkat lefizetni, midőn tiszta forrásból tudatjuk a közönséggel, hogy mai napig a m.-vásárhelyi ref. iskola pénztárába a következő összeg jött be; kész pénz 1646 pft. és 50 kr. költévében 1213 pft. 20 kr. status kötelezvényekben 590 pft. Összesen 3450 pft. és 10 kr. A szegény, közérdekű intézetnek ez is jól fogott, azonban még tízezer is szükségeltetné csak a mostani körülmények szerinti egyszerű fennállhatóságának biztosítására is. Hogy mi fog még ezután begyűlni, nem tudjuk. Bár adná az ég, hogy a kikiáltott 40 ezer pft. gyűlne össze, ezen Erdélyben bizonyynyal legszegényebb községünk számára! Mert úgy hiszem, hogy a ki csak egy percnyi idejét szenteli M.-Vásárhely és környéke helyzetének megfontolására, az előtt nem szükséges okokkal bizonyítani; minő fontos, gyermekeinkre nézve ezen iskola fennmaradhatása. Azonban megvalljuk őszintén, hogy valami nagy, s a fennírt összeget csak megközelítő mennyiséghez is reményünk teljességgel nincs. Uram! a szellemi haladás, a nevelés, s ez által szereshető művelődés, egyetlen alapja anyagi jólétünknek. Segéljük és mozdítsuk elő azt, hol az körülményeink és örök engedi, mert megjön a jutalma a fiakban harmad és negyed iziglen. — Adjon Isten statusunknak ezt átérteni kívánó, s a nép művelődésére tényleg is minden módon működni kívánó lelkeseket. *) — És most Isten önnel, bár rövid időn minden körnégyesre szükségeltetett fejtekezés nélkül valami jó, s főként e tárgyban is jobb újsággal szolgálhatnék ön becses lapjának; addig is Isten velünk.

J. =

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

* Tegnap hajtatott végre a kolozsvári cs. k. bünyenyítő törvényszéknek egy oláh fölött kimondott halálos ítélete. A költői kivégzés a reggeli órákban ment végre.

— Dócsey Károly, keleten utazó hazánkia részére újabbán Abrudbányán és Vöröspatakon Végh János ur felszólítása következtében következő adakozásokat tettek: a Sz. Miklós nevet viselő bányatársulat 5 aranyot; Rákosi B. társulata 2 aranyot; Sz. Háromság nevet viselő bánya 2 aranyot; Végh János ur 1 aranyot; Sz. Mihály bányatársulat 2 pft; Csányi István ur 1 pft; Széles Dénes ur 1 pft. Összesen 10 arany és 4 pft — mely összeg az illetőnek már el is küldetett.

* Az „erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társulat” igazgatósága közlése: Magyarországon: Üllőn t. Tarajasy Antal jegyző; Alberti-Irsán t. Jónás János; N. Körösön Bodrogi Gál Ferenc; Jász-A. Sz. Györgyön t. Bajzát János jegyző; Jász-Ladányban t. Mohányi Károly; Kis-Erén t. Gulyás István; Jász-Apáthiban t. Pecenyaniszky János; Jász-Berényben t. Sivtány Sándor; Egerben t. Sir Antal; Pászthón t. Martinovics Lajos gyógyszerész; Aszódon t. Portir Lajos; Szolnokon t. Poppovics; Tapolczán t. Gáspár Márton; Enyingen t. Tresztanyzsky Károly; Duna-Földváron t. Ösz István; N. Kanizsán t. Matulnik Antal; Karádon (Somogy megyében) t. Miczky Simon; Zala-Egerszegén t. Stein és társa; Nagy-Kapornakon t. Kohn József. — Erdélyországban: Szilágy-Cseben t. Varga József; Csik-Tapolczán t. Lázár Dénes; Csik-Sz. Mártonban t. Balázs Károly urakat ruházta fel mind jég, mind tüzszakbani ügyvivősséggel.

* A birodalmi törvénylap jul. 8-ki 27-diki darabjában megjelent az 1857. jun. 7-kén kelt csász. nyilparancs, mely által az 1832. dec. 3-diki erdőtörvény Magyar-, Horvát-, Tótországra, erdély nagyfejedelemségre, Szerb vajdaságra és temesi-bánságra is kiterjesztetik, s 1858. jun. 1-jén hatályba lép léptéve.

* Bécsből, jul. 8-ról írják: Magyarországból egy polgári és egyházi tekintélyekből álló küldöttség érkezett Bécsbe, hogy ő es. k. Apostoli Felségének halálát fejezze ki az urbéri kárpót-lás tárgyában nyújtott könnyítésekért.

* A pesti nemzeti színház könyvtárnoka jelenti, hogy a gróf Ráday-féle 40 aranyos jutalomra július 1-jéig 25 egy és két felvonás pályavígjáték érkezett be.

* Az „Europäische Modenzeitung” egy sorozatban közli nevét több mint száz olyan adósnak, a kik szabócontó-jukat tartozásnak ki fizetni. Szép az, hogy e listában minden rang és rendű, u. m. tekintélyes diplomaták, egy missionarius (a ki Amerikában a pegány indiántörzseknek az evangeliumot hirdeti), tanulók, katonatisztek, festők, pincérek és két rhetor neve szerepel.

* Hogy a rómaiak kedélyén mennyire uralkodik a babonás hit, bizonyítja azon eset is, mely közlebből Lateránban egy nagy processio alkalmával adta elő magát. Már azelőtti napon titkos aggodalom gyötörte egész Róma lakosságát a vilá-

*) Maros-Vásárhely környékében a felvilágosult derék lelkészek nem hiányzanak. Szemtanul voltunk azon buzgalomnak, melylyel a ref. tanoda részére gyűjték az áldozatot. Nincs kétségünk, s tudjuk is, hogy tisztelt írónk a leghiteles helyről tette a már beküldött pénzről kimutatást; de okunk van hinni, hogy a még beküldött beküldött sokkal felülmúlja, mit adjon az ég!

Szerk.

pusztítóüstökös közelgésének híre. Ámbár június 13-dika minden következő nélkül elmúlt, még a következő vasárnap is sokan szorongást éreztek. Egyszerre, a processio közepett egyvalaki elküldte magát: ahon látom az üstökös! — mire azonnal szörnyű tolongás lett. Mindenki rohant eszevesztetten, s fájdalom, észrevehető lőn, hogy a közelgő üstökösötli rémület a clericusokat is megragadta, s többen a tanárok közül, a kik a fiatal seminaristákat a procession vezették, elfeledék az ő bölcs mivoltukat, s a templomból e rémkiáltással rohantak ki: Az üstökös, az üstökös! — No, már ki hitte volna ezt a rómaiakról?!

* A „Temesvári Ztg.”-nak írják Szabadkáról, hogy ottani nyomdász Bitterman egy magyar nyelven „Szabadkai Közlöny” cím alatt, Antunovics J. által szerkesztendő hetilap kiadhatása végett engedélyért folyamodott.

* „Hunyad” gőzös a Maroson kémli kirándulásokat tesz e folyam vizállásának és medri tulajdonságainak kipróbálása végett.

* A „M. Sajtó” újdonsági rovatában, mely a tárczában nem találván fel magát, ismét felköltözött ősi szállására, azt olvassuk, hogy a „Magyar Posta” azon lelkes hazafiai áldozattal, melylyel a magyar akademia pénzalapjának növelésére némely derék honfiak közlebből Bogdányban, Devceserben és Pesten, mindössze 1000 pengő forintot írtak alá, „Idő előtti pisztoly-elsütés”-nek nevezi. Miért? Azt nem tudjuk, mert mi a „M. Posta”-nak még csak próbálját kaptuk, jöhet a szerkesztő kérelmire cseréldányunkat rég megindítottuk.

* Nevezetes újság a magyar olvasó világára nézve az, mely szerint Humbolt Sándor világhírű munkája, a minden civilizált nyelven olvasható „Kosmos” nemcsak magyar nyelvre is le leendő fordítva. Már septemb. 14-kén a tudományok Nesztora születésének 88-dik évnapján az első füzet meg fog jelenni. A fordító Miksics Imre ur.

— A „Wanderer” 297-dik számában olvassuk a következő pesti levelet: „E pillanatban itt feszült figyelemmel várják egy igen nagy fontosságú kérdés eldöntését. Herceg primás bíborosok ő eminentiája ugyanis azon kérdést intézte az ország egyházi főméltóságaihoz, vajjon czélszerű és ohajtandó-e a pesti papnövélde vezetését tisztelendő jezsuita atyákra bízni, és ha igen, mily feltételek alatt kellene ennek megtörténnie? — A papnövélde, mely az egykori Pálos-rend javadalmainak birtokában van, jelentékeny anyagi eszközök föltel rendelkezik, melynek figyelemreméltó része mindenkor a nemzeti irodalom emelésére fordított. Most az a kérdés, vajjon a papnövélde az új igazgatás alatt is, melynek következtében valószínűleg Budára fogna áttétni, képes volna-e ugyanezen irányt tovább is követni? más részben itt-amott azon aggodalom is nyilvánul, hogy a legtehetségesebb Tők valószínűleg a jezsuita-rend számára fogának megnyeretni, s ezek az országban levő papságtól, mely intelligentiája által mindegyik oly magas népszerűséget volt képes kivívni magának, el fogának vonatni. Mint látjuk, e kérdéshez a különösen clericalis érdeken kívül még nemzeti is csatlakozik; miért is e kérdés elhatározása a legágasb körökben is rendkívüli részvétet gerjesztend.”

K Ü L F Ö L D.

Franciaország. A félhivatalos „Pays” megczáfolja azon berlini tudósítást, mintha a dunai fejedelemségek ket illető angol tervezetét Poroszországtól, Oroszországtól, Ausztria, Szárdínia, s Törökországtól elfogadták volna, s Franciaország beleegyezése is hihető lenne. A „P. Lloyd” bécsi levelezője szerint, azon francia lapnak igaza van, a mennyiben eddig még csupán Ausztria, s a Porta egyeztek bele tökéletesen a Clarendon lord által kidolgozott tervbe, Franciaország pedig csak azon esetre tette kilátásba a maga beleegyezését, ha a fejedelemségek közvéleménye e tervet pártolóláig nyilatkoznék. A többi hatalmak még nem mondták ki ez iránt végleg nézeteiket. A mi egyébiránt a „Pays” azon állítását nézi, miszerint Franciaország még mind nem hagyott volna fel az egyesítési tervvel, arra viszonzhatjuk, hogy az unio szép csendesen el van már ejtve. Ezt tagadni fogják igen is még egy ideig a francia lapok, de mindamellett is e hír igaznak marad, s az unio mellett még most is rajongó francia lapok hangjának változása sem fog kimaradni.

— A „Constitutionell” erős megtámadást tesz a szabadelvű szövetség ellen, mint az ellenzéket nevez, sok mindenfélét beszél a vörös rémről, hogy a párisiakat aggálylyal, szívzorongással töltse el. Mondja, mikép a Ledru-Rollin párthívei, a kiket forradalmi mentagnard-oknak nevez, a L. Blanc vitézkedő socialistái, a „National” republikánusai, s az egykori liberalisok egy irtózatoss szövetségbe állottak össze. E szövetség itt háromféle nyelven szól. A szabadelvűeknek azt mondja: „Szavazzatok a mi jelölteinkre, adjunk lezskét a kormányynak.” A republikánusoknak kiáltja: „Szavazzatok, mi kormányt akarunk változtatni.” S a socialistákhoz így szól: „Szavazzatok, mi mindennemű kormányt elakarunk törteni.”

Belgium. Brüsszelből írják: „A tovernay-i püspöktől egy okmány jelent meg, mely nem csekély figyelmet ébreszt, s a szabadelvű sajtónak hosszas vitakozásra nyújt alkalmat. Egy körözüvény a megyéjeheli lelkészekhez, a melyben rendeli, hogy biveikkel tartsanak kilencz napi ájtatos gyakorlatokat, hogy azon sajnos események tekintetéből, a miknek színhelye volt Belgium, elháríthassák az országról azon nyomorokat, melyek oly roppant istentelenségek után arra aradhatnak. A körözüvényhez nyomtatott czédulák mellékelvők, melyek a dolgot bővebben magyarázzák, s egyszersmind a legsötétebb színekkel festik a szabadelvű párt eljárását. Egy más levelező szerint a szabadelvűek valamennyi töredéke egyesült „új szövetség” vagy „alkalmány” név alatt

s programját a legszigorúbban az alkotmány korlátai között állitandja fel.

Olaszország. Bolognából jun. 21-ről jött sürgönyök jelentik, hogy a pápa koronázási ünnepélye végbement, s a szent atya ezen alkalomra különféle száműzötteknek hazatérési engedélyt, valamint némely politikai foglyoknak szabadságot adott. A kölni lap tudni akarja, hogy ő szentsége és ausztriai császár ő Felsége közt az összejövetel jövő hónapban alkalmasint meg fog történni, miután ő Felsége a bécs-trieszti vasút megnyitásánál az utóbbi városban jelen lenni szándékozik.

— Turinből jun. 30-ról írják, hogy egy, Genuában nyugtalanságokat támasztani szándékozó complot fedezett föl; ennek következtében 40 személy elfogatott.

E nyugtalan természetű város több idő óta vonakodik a hatóság által rávetett adót fizetni. Közelebről határozott parancs érkezett a kormány rendkívüli biztoshoz, hogy a genuaiakkal minden alkudozást félben szakitván a lefizetendő 800 frank iránt, erőszakkal csikarja ki azt a helyhatóságtól. A kormánybiztos, ki a sütköklő szisztémával nem boldogult, most a borra s más szeszest italokra, s a husneműekre vetendő adóban akarja azt behajtani. De az ital- és élelmiszerárak azonnal szövetséget kötöttek, hogy az adót megtagadják; már 400-an kötelezték magokat írásban a megtagadásra. Az 1852-ki törvényre hivatkoznak, mely megtiltja, az élelmiszerek adózását.

— A nápolyi lázadási kísérletről július 1-jén írják Nápolyból: Egy hajó piemonti zászlóval a fő és vörös lobogóval a mellék — árboczon, jun. 24-dikén hajóigazítás ürügye alatt Ponza sziget kikötőjében horgonyt vetett. Csak hamar egy csoport lázadó szállt ki a hajóból „Éljen a köztársaság” kiáltással a csekély legénységéből álló kikötőbeli őrségre veté magát, s az őrtisztet meggyilkolá. A Ponza számozottak csatlakoztak a vérengzőkhöz, kirablak és felgyújták a házakat. Éjjel a fenn irt hajó e csoportot Sapriba vivé Calabriában, honnan az a tartomány beljébe próbált nyomulni. Azonban több királyi fregát indított utnak csapatokkal. A pártitűk hajója ellőn foglalta, a lázadók Calabriában üzőbe véve.

Nápolyi újabb tudósítások szerint (jul. 2-án délről) a gonoszító kísérlet a népnél egyáltalában semmi visszhangra sem talált; a lázadók a csendőrség és városi őrséget megverte; többen életre halála megadták magukat; a többi szétveretett.

— A genuai forradalmi kísérlet pedig még keletkezte előtt elnyomott. A kitörendő mozgalom csak any-

nyiban mert még is életelt adni, hogy mint hírlak, a város nyugoti részében éjjel táján csoportok képződtek, de tüstént ismét szétesztelták s fegyvereiket elhanyták. Egy turini jul. 1-ji sürgöny egyenesen a hatóság éberségének tulajdonítja, hogy két genuai erőd nem kerülhetett a lázadó csoport kezébe.

— Az „Italia e popolo Mazzinista” közlöny igazgatója és ügynöke Genuában befogva. A nyugalom nem lön többé háborítva. A hatóságok folyvást öröködnék.

— Modenából jul. 1-jén írják: „A sz. atyának holnap tartandó ünnepélyes bevonulására előkészületeket tesznek.

Dánia. A dán-német ügy ismét oly fordulatot vett, mi a kérdést új szempont alá helyezi, s a megoldást nehezebbé teszi. Szövetség jött volna létre vagy volna most létesülöben Orosz, Francia, Svéd-s hihetőleg Angolország közt, melynek erejénél fogva e hatalmak, az európai érdekek szempontjából, a dán állam teljes épségét ígérk biztosítani, az egész kérdést európaivá emelni, s a német hatalmasságok komoly lépései ellen óvást tenni. Egyébiránt a bécsi udvar egy tisztán német kérdésben nem engedheti meg a külföld diplomatiái beavatkozását.

— Hir szerint, a svéd király mult aprilisben, midőn a német jegyzékek Kopenhágába érkeztek, a dán királynak felajánlotta segélyét azon esetre, ha dán tartományai megtámadatnának.

Svájc. Új bonyodalom magva van csirázóban. A svájci szövetségtanács Tessin kantonnak a comoi és milanoi püspökségektől elválasztása ügyét az elintézendő tárgyak közé sorolta.

U P O S T A.

A porosz király f. hó 8-án Bécsbe érkezett. Jól értesült körökben bizonyosnak tartják, hogy ő Felsége a Császár a porosz király látogatását a közelebbi őszön Berlinben visszaadandja.

Az olasz események képzik még mindig főtárgyat számos tudósításoknak a hírlapvilágban. Genuában még jun. 13-án kell vala mozgalomnak kitörni az üstökös miatti izgatottságnak felhasználásával; de főleg a hatóságok erélyes intézkedései által hiúsítva lön. A főcél volt, Genuát mint erődtelt kikötőhelyet elfoglalni, Livornót szintén megszállani, és Sapri városnál kiszállva, Calabriát lángba borítani. A hajón, hir szerint, melyen

a fölkelők Sapriba mentek, s melyet a nápolyi fregátok megszálltak, egy millió frank értékű fegyver volt. Mazzini, mondják, maga is jelen volt Genuában s az itteni kísérlet az ő vezérlete alatt történt volna, ki azóta ismét nem nélkül eltűnt.

A francia rendőrség a francia-piemonti határon egy Nizzába rendelve volt fegyverraktárt fedezett föl, melyet azonnal lefoglalt. Ugy hiszik, hogy az olaszoknak jelenleg Párisban vizsgálat alatt levő complotja az olasz forradalmi kísérletekkel összefügg.

Az olasz ügyek már is élénk sürgönyváltás tárgyává lönnek a hatalmak között. A „Presse” szerint az olasz hatalmak Palmerston lordtól felvilágosításokat akarnak kérni a Genuában történetek illetőleg. Az angol premiernek olasz rokonszenvei ismereteselek.

— A „N. Pr. Ztg.” hiteles forrásból tudja, miképp a francia rendőrigazgatóság szükségesnek tartotta, a császárt Plombièresben mulatása alatt, még sokkal éberebb gondnal őriztetni mint eddig tette. Az elővigyázati rendszabályokra az imént fölfedezett olasz complot ad okot, mint a mely rendkívüli fontosságúnak látszik lenni. Az elfogottak a pápai államból valók, — bandájok mintegy 50 főből álló — s még Mazzini is fél tőlök. A Romagnában létező „vendicatore del popolo” nevű titkos együlethez tartoznak, a kiket azon rögeszme tart megszállva, hogy Napoleon Lajoson boszút kell állniok „a romai hadjáratért.”

— A francia választásokat illetőleg újból a leghatározottabban jelentik, hogy Cavaignac nem fogja a választást elfogadni. Mint mondá, ő nem teszi le az esküt, hogy ne legyen kénytelen azt megszegni.

— Párisból jul. 8-ról jelentik: az „Assemblée Nationale” két havig fel lön függesztve, mert egy ciklikében azt mutogatta, hogy a választások nem szabadok. Az „Estafette” megintést kapott, mert azt mondta, hogy a párisi választási eredmény egész Franciaország politikai életének nyilatkozványa.

— A fekete-tenger keleti partjáról június 25-dikén Stambulba érkezett tudósítás szerint „egy muszka gőzöst, mely angol lobogó alatt közelített a gelendzsiki és szudzuk-kalei kikötőkhöz, a szandakok elfogtak s a rajta levő árukészletet elrabolván, elsüllyeztettek.

Bécsi bürzén. Július 9-dikén Magyar urbéri pap. 82 Nemzeti kölcsön 85 $\frac{1}{10}$ Arany pénz 7 $\frac{3}{4}$ Ezüst 4 $\frac{1}{10}$.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(217)

Alólt porcellán raktárában b. középntca 462 szám alatt.

Újból nagy mennyiségű edény érkezik, melynek fogva dúsan van ellátva a legjobb minőségű valódi porcellán — nemükkel kitűnő olcsó árban; mely gazdasági tekintetben is, úgy tartósságára mind szépségére néz, minden más fajú edényt felülhalad; ennél fogva minden háztartásnál nélkülözhetlen és legjobban ajánlható.

A sokféle legújabb színezet, aranyozású és formájú asztali terítékek 6—12—24 személyre, úgy szintén a theás és kávés edények nagyszerű választékkal, mindenki kívánságát és szükségét teljesen kielégítendik. Ezen kívül gazdagon el van látva a raktár: mosdó-edényekkel, gyümölcs-kosarakkal, virágtartókkal, író-eszközökkel, kenyér-kosarakkal, virágcserepekkel, confectiones tállakkal, igen szép apró csemégek-tányérrakkal, tejes csebrekkel, vajtartó szelencékkel és még számtalan toiletté és luxus-tárgyakkal.

E raktár nagyszerűsége úgy, mint az edények szépsége mindenkit meg fog lepni.

SZENKOVITS MARTON.

(2—8)

(58)

Dr. Hartung-féle cs. kir. szabadalmazott

CHINAHÉJ-OLAJ.

A hajnövet megtartására és szépitésére;

egy üveg használati utmutatással együtt 50 prk.

NÖVÉNY-HAJKENŐCS,

a hajnövést fölélesztésére és erősítésére; egy köcsög használati utmutatással együtt 50 prk.

A dr. Hartung-féle hajnövesztő-szerek, bebizonyult kitűnő jó tulajdonságaik jutányos áraik által igen kedvezőleg különböznek az oly sok részről dicsezt macassar-, lapugyóker- s minden más egyéb hajolaj és hajkenőcsöktől, s e szerint azok méltán; mint e nemből a legjobb és legjutányosabk lelkiismeretesen ajánlathatnak. Ez iránti kimerítőbb leírások ingyen szolgáltatnak, és magok a szerek valódi és nem hamisított állapotban kaphatók Kozsvártt egyedül a Wolff J. gyógyszer-tárában; valamint

Szebenben: Zóhrer Ferencz né, Brassóban; Stenner, Hoffmann és Kopnaseknél, M. Várhelyt: Fogarasi Demeternél, Tordán: Vélies Györgynél és Wolff G. gyógyszer-tárában. Segesvárt: Miseselbacher J. B-nél található.

(40)

Dr. SUIN de BOUTEMARD-féle

fűszeres

FOG-PÉP (Zahn-Pasta)

Mint tudva van a különféle FOGPOROK használása nemcsak nem elégséges a fogakat minden üleptől tökéletesen megtisztítani s azok fényét ismét helyreállítani, hanem ezen porforma szerek folytonosan használva, m g részt a foghúsról, részt a fogmozgásra káros hatással is vannak. E tények több évi tapasztalások gyűjtésére és kémlelődésekre szolgáltat indokul egy czéliszertűbb formájú fogszert felállítását, minek eredménye lett: Dr. SUIN de BOUTEMARD FÜSZERES FOG-PÉP.

A pép-forma t. i. oly formának bizonyult be, mely a foghúst edző hatásánál fogva egyszerűsöd a legbiztosab s legártatlanabb fogtisztító szer, mely a fogak közt képződő állati és növényi élődiék (Parasiten) elpusztulását eszközli, s mely jótékony befolyást gyakorol az egész szájjüregre és annak szagára, minél fogva tehát joggal legjobban szerül ajánlathat, mely a fogak — az emberi szépség és egészség oly lényeges részének — művelésére és fenntartására s szenvedő bajok elhárítására alkalmas.

A dr. SUIN de BOUTEMARD-féle FOG-PÉP tehát, a szépitési vegyészekt mostani álláspontja szerint a fogművelésre nézve legnagyobb nyeresémmel tekintethetik, és kaphatni igaz valódiságban Kozsvártt WOLF J-nál és Tordán Wolf G. gyógyszer-tárában, pakétját 40 prkrajzáért.

(198)

A t. cz. földbirtokos uraknak.

Ezennel van szerencsém az erdélyi t. cz. földbirtokos urakat tisztelettel értesíteni, hogy több bécsi bankár házkótló a

végleges kárpótlási tőkéek

megvásárlásával meg vagyok bízva

E célból a bécsi bankárok alólt képviselője Kolozsvárra megérkezett és a vásárlást meg is kezdette.

Kívánatra akár szóval, akár levélben, megkivántató utasításokat és felvilágosításokat is ad, a legkedvezőbb feltételek mellett előlegezéssel szolgál, vagy a szerződött egész összeget kész pénzzel ki is fizet, úgy mint, a birtokon levő adósságoknak törlesztését magára vállalja.

Hasonlóképpen elfogad megbízásokat a t. cz. erdélyi földbirtokos uraktól a kik a cs. kir. szab. bécsi nemzeti banknál kölcsönt nyerni óhajtanak.

Tauber Vilmos,

sz. ügynőkségi tulajdonos Pestről, mint több bécsi bankár házaknak képviselője Erdélyben.

Lakás b. farkasutca b. Wesselényi ház 81 szám átellenében a színházal 1-ső emelet.

(211)

(3—3)

FESTÉSZETI JELENTÉS.

Alóltitaknak van szerencsém a t. cz. közönséget tisztelettel értesíteni, miszerint a festészetben egymás közt szövetségben, felvállalnak mindenféle olaj- és víz festvényeket u. m. kereskedői czimerek és feliratok (Firma.) panorama képek és családi czimerek festését, mindeumú kö- és rézmetszvények olajban és aquarelbeni színezését, templomi és más kisebbféle aranyozásokat, — úgy szintén felvállalnak bármilyen csinnal készítenő transparenteket, valamint bármilyen caligraphiai munkákat és lackirozásokat is, a legjutányosabb áron.

Lakásuk: Kolozsvártt, sánczalja, Böhm építőmester úr 46 számú házában.

Kühn és Balogh,
festészek.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.